Redaktör: Christina Kjellberg Tel: 08-790 34 82

Patienter med autism kränks i psykoterapi

Lisbet Palmgren menar i Läkartidningen 12/98 att autism skulle kunna vara »det känsliga barnets tidiga undertryckande av icke besvarade känslor». Denna föreställning finns det inte någon vetenskaplig grund för.

Palmgren hävdar vidare att psykoterapi skulle vara en riktig behandlingsform vid autism. Som underlag för detta tar hon Axlines bok »Dibs söker sig själv» och beskriver hur stort intryck boken gjort på henne. Detta är knappast förvånande, eftersom just den här typen av böcker – som skildrar psykoterapeuten som den som »räddar» klienten ur ett »fasansfullt» tillstånd – ofta gör stort intryck på den om autismspektrumstörningar okunnige läsaren.

Som analytikern ser det

Dessa böcker är tyvärr vanliga inom den psykodynamiska skolan. De bygger i allmänhet på fallbeskrivningar, vilket gör att läsaren vet mycket litet om hur patienten uppfattat behandlingen.

En liknande bok av psykoanalytikern Anne Alvarez [1] utkom 1997. Den på autismområdet kunnige läsaren ser dock att det i boken beskrivs en psykoanalys som pågår till 98 procent i analytikerns fantasi och möjligen till 2 procent snuddar vid den autistiske pojkens verklighet. Det kan till och med vara så att dessa 2 procent bidrar till en försämring; man kan ana att Alvarez benägenhet att tolka i sexuella termer bidrar till ett sexualiserat beteende hos patienten.

Missförstådda och kränkta

Palmgren ignorerar de självbiografiska texter som skrivits av personer med autism där människor beskrivit hur de känt sig missförstådda, kränkta och ibland felbehandlade i psykodynamisk psykoterapi. Hon tycks också ignorera det faktum att vuxna med autismspektrumstörningar – åtminstone de som har förmåga att uttrycka sig – ofta inte alls anser sig vilja bli »räddade» eller »botade» från sitt handikapp.

Vi vill i stället, precis som människor med andra handikapp, få möjlighet till stöd, hjälpmedel och anpassning av omgivningen. Där kan också samtalsstöd ingå [2], men varken de psykodynamiska, psykoanalytiska, objektrelationsteoretiska eller ens de traditionella utvecklingspsykologiska teorierna kan appliceras. Detta eftersom människor med autismspektrumstörningar har avvikande psykiska strukturer, som uttrycker sig bland annat just i begränsningar och medfödda avvikelser på de områden där de psykodynamiska teorierna har sina fundament, nämligen förmågan till fantasi och det symboliska tänkandet, språket, ömsesidiga relationer och driftslivet.

Sammanfattningsvis anser jag att det idag finns tillräcklig kunskap för att slå fast att psykodynamisk psykoterapi är kontraindicerad vid autismspektrumstörningar. Ingen studie har kunnat visa positiva resultat av psykodynamisk behandling på detta område, och flera experter har pekat på riskerna [3, 4].

Det behövs dock en svensk vetenskaplig genomgång av litteraturen, som då inte bara tittar på psykoanalysen utan även på om andra former av psykodynamisk psykoterapi visat sig ha några positiva effekter för personer med autismspektrumstörningar, samt i så fall om dessa effekter kan anses så stora att de är värdefulla med tanke på den uppenbara risken att patienten blir misstolkad och kränkt av behandlingen.

Frågan är nu om Socialstyrelsen i den kommande kunskapssammanställningen kommer att ta sitt ansvar på detta område.

Gunilla Gerland
författare, Stockholm

Litteratur

1. Alvarez A. Levande sällskap: psykoanalytisk psykoterapi med tidigt kontaktstörda och traumatiserade barn. Stockholm: Natur och Kultur, 1997
2. Lögdahl C. Psykologisk behandling vid Aspergers syndrom – ett försök att förstå och lindra ett okänt handikapp. Landstinget Sörmland, 1996.
3. Wing L. The autistic spectrum: A guide for parents and professionals. London: Constable, 1996.
4. Gillberg C. Barn, ungdomar och vuxna med Asperger syndrom: normala, geniala, nördar? Stockholm: CURA, 1997.

Psykoterapi vid autism saknar effekt

Lisbet Palmgren bekänner sig i Läkartidningen 12/98 till tron att barn med autism och deras föräldrar tidigt behöver psykoterapeutisk hjälp. Med professors namn kan »krönikören» Palmgren lätt ge intryck av att vara en auktoritet på området.

Psykoanalytiskt orienterad psykoterapi saknar dokumenterad effekt vid autism [1, 2]. Pedagogik med starkt inslag av struktur och kontinuitet, liksom beteendemodifikation enligt principen »gradvis förändring» har däremot väl belagda positiva effekter [3].

Vackra ord och akademiska titlar kan inte dölja att Palmgren är en lekman på området. Hennes »tro» saknar vetenskaplig trovärdighet 1998.

Christopher Gillberg
professor, Göteborg

Referenser

1. Howlin P, Rutter M. Treatment of autistic children. London: Whiley & Sons, 1987.
2. Schopler E. Principles for directing both educational treatment and research. I: Gillberg C, ed. Diagnosis and treatment of autism. New York: Plenum 1989: 167-83.
3. Howlin P. Prognosis in autism: do specialist treatments affect long-term outcome? European Child & Adolescent Psychiatry 1997; 6: 55-72.

Max 400 ord

Till »korrespondens» välkomnas korta inlägg (högst 400 ord – vilket motsvarar 2 800 tecken plus högst fem referenser), i två exemplar och med dubbelt radavstånd.

Eftersom korrespondensspalterna är ett mått på läsarnas intresse för tidningen vill vi även fortsättningsvis värna om denna avdelning, som har högt läsvärde. Genom att varje insändarskribent fattar sig kort kan vi bereda plats för fler och publicera snabba-